

Dinsdag 20 juli 1915 – ochtendeditie

Parijs, 19 juli. Officieel bericht van hedenmiddag:

In België hebben de Duitsers vannacht de Franse stellingen bij St.-Joris vrij heftig beschoten. Ook het dorp Boezinge in Artois en zijn kerk.

Het Belgische gezantschap in Den Haag maakt het volgende communiqué van 17 juli openbaar:

De nacht was kalm. Er werden enige bommen op onze loopgraven voor Diksmuide geworpen. De 17e trad de artillerie in de loop van de dag weinig bedrijvig op.

In de te Brussel verschijnende Echo de la Presse vinden we een officiële tegenspraak van het ook door ons vermelde bericht, dat mevr. Carton de Wiart, de echtgenote van de Belgische minister van justitie, op vrije voeten zou zijn gesteld. Zij ondergaat de straf, haar opgelegd wegens het onderhouden van briefwisseling met Havre, in een vrouwengevangenis bij Berlijn.

Op aanvraag van de Belgische regering heeft de Franse regering besloten alle Belgen, die dienst doen in het vreemdelingenlegioen en schriftelijk aanvragen onmiddellijk dienst te nemen in het Belgische leger, vrij te stellen. De belanghebbenden zullen naar het Belgische front gezonden worden. Diegenen onder hen die deserteurs zijn van het Belgische leger, zullen niet voor de krijgsraad gedaagd worden, en zullen met mildheid behandeld worden, indien zij zich moedig gedragen in het gevecht.

Van Belgische zijde.

Aan het 17^e rapport van de Belgische commissie van onderzoek naar de schending der regels van het volkenrecht, en van de wetten en gebruiken van de oorlog – door de Belgische legatie te 's Gravenhage verstrekt – wordt het volgende ontleend:

De Duitse troepen, die de 4^e augustus 1914 België binnenvielen, hebben zich dadelijk, toen ze op de tegenstand van onze troepen stootten, aan allerlei buitensporigheden en aan de ergste daden van geweld ten opzichte van de burgerlijke bevolking schuldig gemaakt. In verband met de daden van geweld op de 4^e, 5^e en 6^e augustus, in de nabijheid van de oostgrens en de onmiddellijke schending van de regels van het volkenrecht is deze commissie benoemd. Ze heeft thans 16 rapporten aan de Belgische minister van justitie uitgebracht.

Meer dan 600 getuigenissen en verklaringen, merendeels onder ede afgelegd, maken het thans mogelijk een – hoewel nog onvolledig – rapport aan de minister over te leggen betreffende de buitensporigheden, waaraan het Duitse leger in de provincies Luik en Limburg zich heeft overgegeven.

Alvorens van gemeente tot gemeente de balans op te maken van het optreden van de vijand, acht de commissie het nuttig een verklaring mede te delen van een inwoner van Gemmenich, de eerste Belgische gemeente, door het Duitse leger overweldigd: ze karakteriseert de geestestoestand van de troepen, die België binnendrongen.

Op de drempel der grens, zo heeft men voor haar verklaard, hielden de officieren toespraken tot de soldaten, en deelden hen mede, dat de voorposten waren aangevallen door de bevolking en werd het de soldaten aangeraden zonder genade de dorpen bij het eerste schot te straffen.

Manschappen en officieren koesterden het waandenkbeeld van een aanval van de burgerlijke bevolking en bereidden zich voor op bloedige weerwraak.

De commissie acht het nauwelijks nodig te herhalen, dat er nooit sluipschutters in België geweest zijn. In de provincies Luik en Limburg, zowel als in de andere delen van het land heeft alleen het leger zich tegenover de overweldiger gesteld. De bevolking, die zich gedroeg naar de voorschriften der burgerlijke autoriteiten en de vermaningen der geestelijkheid, heeft zich beslist van elk deelnemen aan de oorlog onthouden. Alle getuigen zijn eenparig in hun verklaringen. Nooit is een juist omschreven feit aangevoerd, nooit is een regelmatig vonnis geweest.

In haar rapport van 10 september 1914 merkte de commissie reeds op, dat indien op zichzelf staande daden van vijandelijkheid zich mochten hebben voorgedaan, die niet anders zouden zijn dan bij alle andere oorlogen. Maar in geen geval konden die individuele aanrandingen, die beslist uitzonderingen bleven, volgens de commissie het generaliseren van de onderdrukkingsmaatregelen rechtvaardigen, die de bevolking van onze steden en dorpen in hun goederen troffen, de fusillades, de branden en de plunderingen, die op Belgisch grondgebied elkaar opvolgden, niet eens met het karakter van weerwraak, maar met werkelijk verrijnde wreedheid.

Volgens berichten in de pers van een neutraal land had de bevolking van Herstal bij Luik aan de opmars der Duitse legers een woedende tegenstand geboden in het begin van de maand augustus 1914. De commissie heeft sedertdien de zekerheid verkregen, dat dit verhaal geheel en al is verzonnen. Herstal is niet het toneel geweest van enige strijd of onderdrukking.

Te Argenteau en Hoei, om alleen deze gemeenten te noemen, was een kort onderzoek door een officier, die zich van zijn plichten bewust is, voldoende om de onwaarheid aan de tonen van de beschuldigingen van soldaten die door paniek bevangen waren of in plunderingsroes.

Duidelijk is gebleken, dat de daden van geweld, door Duitse troepen bedreven ten opzichte van de burgerlijke bevolking, uitsluitend zijn voorgekomen in de streken, waar de patrouilles, de colonnes militaire wielrijders of de verbonden legers de vijand ontmoetten. Die daden maakten deel uit van het systeem van terrorisme en intimidatie, zo nauw verbonden aan het begrip, dat de Duitsers zich van de oorlog vormen. Ze zijn opgehouden toen onze legers zich hebben verwijderd, en met deze tevens het grootste gedeelte van de vijandelijke strijdkrachten.

Het verdere rapport is dan gewijd aan een zeer uitvoerige bespreking van het optreden der Duitse legers in de Belgische provincies Luik en Limburg.

In een noot wordt verder nog medegedeeld, dat een onderzoek, op initiatief van het Belgische en het Franse gezantschap ingesteld, heeft uitgewezen dat volgens de verklaringen van de handelaar in meubelen te Kopenhagen de voorwerpen, waarvan de verkoop door het Deense blad Politiken werd aangekondigd volstrekt niet afkomstig waren van plunderingen in België en Frankrijk. De koopman, die de advertentie, in het 13^e rapport vermeld, stelde, heeft verklaard, dat hij gewoon is, in Duitsland, Nederland en België om er oude meubels op te kopen, en dat de meubels die hij te koop aanbood, afkomstig waren van vroegere aankopen voor de oorlog. Door een vergissing van de zetter is de advertentie opgemaakt in een vorm, dat het voor niet ingewijden leek, alsof ze doelde op meubels, in België en Frankrijk gedurende de oorlog weggenomen.

Het rapport bevat als bijvoegsel meer dan een halve pagina van lieden, de 5^e augustus te Soumagne geëxecuteerd.

De “politische Abteilung” bij de Duitse gouverneur-generaal in België schrijft ons op 18 dezer uit Brussel:

In het avondblad van 13 juli heeft de Nieuwe Rotterdamsche Courant een brief gepubliceerd, die de heer Louis Franck, voorzitter van de intercommunale commissie in Antwerpen, aan zijne excellentie de gouverneur-generaal in België gericht heeft. Daarin uit hij, naar aanleiding dat de Vlaamse burgerlijke gevangenen vroeger uit de Duitse gevangenschap ontslagen zijn dan de Waalse, de vrees, dat de Duitse regering in België de Vlamingen en de Walen, ten nadele van laatstgenoemden, verschillend zou kunnen behandelen.

De brief van de heer Franck is niet eerst “dezer dagen” geschreven, zoals in dat artikel gezegd wordt, maar reeds op 13 april 1915. De tekst in de krant komt niet geheel overeen met het in het Frans geschreven origineel. Zo is er o.a., in afwijking daarvan, de opmerking aan toegevoegd, dat de heer Franck “uit naam van het volk van Vlaanderen” spreekt.

De gouverneur-generaal heeft de heer Franck reeds enige tijd geleden door het civiel bestuur in Antwerpen een antwoord doen toekomen met de volgende inhoud: “Er bestaat geen redelijke grond voor de mening, dat het Duitse bestuur in België Vlamingen en Walen verschillend behandelt, ten nadele van laatstgenoemden. Het ontslag van burgerlijke gevangenen is niet alleen van de gouverneur-generaal in België afhankelijk, maar vooral van de militaire overheid in Duitsland, die daarbij rekening moet houden met de militaire belangen.

De gouverneur-generaal streeft er beslist naar, om ook aan het Waalse gedeelte van het volk volkomen recht te doen wedervaren. Hij kan slechts wensen, dat de bevolking hem zijn taak bij de uitvoering van dit voornemen verlicht.”

De gouverneur-generaal is niet eerst door de maanbrief van de heer Franck tot deze opvatting gebracht, wat heel duidelijk blijkt uit het antwoord, dat hij reeds vroeger aan een Waals leider en afgevaardigde in Charleroi, die een dergelijk verzoek tot hem richtte, deed toekomen. Opmerkelijk is het, dat bij de mening van deze Waalse leider niet alleen de aangelegenheid van de burgerlijke gevangenen de doorslag gaf, maar tevens de omstandigheid, dat de Duitse regering in België bij haar kennisgevingen ook de Nederlandse taal gebruikt, terwijl toch naar zijn mening het Frans de officiële taal van het land is.

De schrijver van deze brief heeft, wat de gevangenen betreft, hetzelfde antwoord ontvangen, als de heer Franck. Verder bevatte dit antwoord nog het volgende: “Het Duitse bestuur in België heeft geen aanleiding gegeven tot geruchten over verschillende behandeling van Walen en Vlamingen. Het ontstaan van deze geruchten heeft geheel andere oorzaken, zoals de gouverneur-generaal zeer goed bekend is. Het zijn voornamelijk zekere onware of tendentieuze berichten in buitenlandse, vooral Franse of Belgische kranten, waarin beweerd wordt, dat uit politieke redenen het Waalse gedeelte van het volk ongelijk behandeld wordt. Indien in de ambtelijke kennisgevingen van het Duitse bestuur ook de Nederlandse taal gebruikt wordt, zo berust dit op de Belgische wetten, die voorschrijven, dat de ambtelijke kennisgevingen in de verschillende landstalen gesteld moeten zijn. Het komt niet overeen met de tekst en de betekenis van deze wettelijke voorschriften, als u in uw schrijven meent, dat slechts het Frans als officiële taal van het land beschouwd moet worden.

De Duitse autoriteiten zullen op dit punt ook voortaan naar het recht handelen. Volgens dit recht kunnen het Vlaamse volk en de Nederlandse taal er aanspraak op maken, dat de gelijke behandeling, door de wet gewaarborgd, ook werkelijk doorgevoerd wordt.”

Dinsdag 20 juli 1915 – avondeditie

Berlijn, 20 juli. Officiële mededeling uit het grote hoofdkwartier:

In aansluiting op het laten springen van een mijn bij het kasteel Hooge, ten oosten van Ieper, hebben de Engelsen aan beide kanten van de weg Hooge-Ieper een aanval ondernomen, die voor onze stellingen gestuit werd. Op sommige plaatsen kwam de aanval in ons artillerievuur in het geheel niet tot uitvoering.

De Engelsen bezetten de trechter van de ontploffing.

Men meldt ons uit Oostburg:

Gedurende de gehele morgen wordt uit de richting van het westelijk front hevig kanongebulder gehoord. Bij tussenpozen wordt op de kust ook hevig geschoten op vliegmachines, welke al een paar keer verkenningen kwamen doen.